

หลักฐานนิติเวชก็โกหกได้

วารสาร สามโกเศศ

วันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2552

หน้า 6

เรื่องราวบันเทิงที่ดูจากโทรทัศน์อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ดูในโลกจริงอย่างร้ายแรงก็เป็นได้ ดังในกรณีของการเชื่อมั่นอย่างผิดๆ ในการใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ในคดีอาญาจนอาจทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องติดคุกหรือถึงกับถูกประหารชีวิตได้

ทีวีซีรีส์ CSI หรือ Criminal Science Investigation ของอเมริกาได้รับความนิยมอย่างยิ่ง คนดูได้ทั้งความรู้ในเรื่องนิติเวช (forensics) ความบันเทิง และความไร้เทียมทานของวิทยาศาสตร์ในการจับคนผิดมาลงโทษ

คำขวัญของผู้เชื่อมั่นในเรื่องหลักฐานทางนิติเวช ก็คือ "พยานโกหกได้ แต่หลักฐานทางวิทยาศาสตร์โกหกไม่ได้" ซึ่งสร้างความสบายใจให้แก่คนเดินถนนทั่วไปที่ไม่คิดจะทำความผิด อย่างไรก็ตาม อดีตนิตยสาร Popular Mechanics (PM) อันมีชื่อเสียงของโลกในฉบับล่าสุดเดือนสิงหาคม 2009 ให้ข้อเท็จจริงว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ก็อาจโกหกได้เนื่องจากมนุษย์พยายามยึดยึดให้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตอบคำถามมากกว่าที่มันจะตอบได้

PM เปิดเผยความจริงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับคดี ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา หรือคณะลูกขุน (ในประเทศที่ใช้ระบบการพิจารณาคดีเช่นนั้น) และเรียกได้ว่าน่าตกใจเพราะหลายเรื่องตรงกันข้ามกับสิ่งที่พวกเรา เข้าใจกันจากการดู CSI และภาพยนตร์หลายๆ เรื่องที่เกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำผิดด้วยหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากตัวผู้ตาย จากบริเวณที่เกิดอาชญากรรมจากหลักฐานประกอบคดี ฯลฯ

ในหลายประเทศในโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา นักโทษนับร้อยคนได้รับการปล่อยตัวหลังจากมีการทบทวนหลักฐานทางนิติเวชในเรื่อง DNA

ตั้งเรื่องของเด็กหนุ่มอายุ 23 ปี ชื่อ Steven Barnes ถูกตัดสินจำคุก 25 ปี ในข้อหาฆ่าข่มขืนเด็กหญิงอายุ

16 ปี เนื่องจากพบเส้นผม 2 เส้นที่มีลักษณะคล้ายกับผู้ตายอย่างยิ่งในรถของเขา และตัวอย่างดินจากรถของเขาตรงกับดินจากบริเวณที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ทางเกงยีนของผู้ตายทิ้งร่อนนั่งประทับไว้ในรถของเขา

เมื่อปีที่แล้วเขาได้รับการปล่อยตัวหลังจากติดคุกมา 20 ปี จากการพิสูจน์ DNA ของเขากับที่ปรากฏในตัวผู้ตาย

PM ใช้คำยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่าหลักฐานทางนิติเวชที่เชื่อถือได้มากที่สุดเพราะมีการศึกษาอย่างกว้างขวางโดยใช้วิชาสถิติสนับสนุนก็คือ การพิสูจน์ DNA (ได้มาจากเลือด เนื้อเยื่อ อสุจิ น้ำมูก น้ำลาย เซลล์ผิวหนัง เซลล์จากอวัยวะของร่างกาย เส้นผม ฯลฯ) โอกาสที่คนสองคนที่มีใช้ฝาแฝดจากไข่ใบเดียวกันจะมี DNA เหมือนกันคือ 1 ใน 1 พันล้านล้าน (เลข 1 และตามด้วยเลขศูนย์ 15 ตัว)

ก่อนหน้าการใช้ DNA หลักฐานสำคัญก็คือเลือดและเส้นผม ในเรื่องเลือดก็ใช้ กรู๊ปเลือด เรื่องเส้นผมก็ใช้การขยายภาพลักษณะของเส้นผม ความหนาและหยาบของเส้นผม ความกลม รอยแตก สารเคมีประกอบบนเส้นผม ฯลฯ FBI เคยศึกษาและพบว่าความผิดพลาดมีถึงร้อยละ 12.5

กล่าวคือในการวิเคราะห์ 100 กรณีของการนำเส้นผมของเจ้าของและ เส้นผมที่นำมาเทียบเคียงกัน 88.5 รายเท่านั้นที่บอกได้ถูกว่าเป็นของบุคคลเดียวกัน ส่วนเลือดนั้นช่วยได้เพียงทำให้จำนวนของผู้ต้องสงสัยลดน้อยลงหรือตัดผู้ต้องสงสัยบางคนออกไปได้

เรื่องที่ PM บอกว่าอื้อฉาวที่สุดก็เรื่องลายนิ้วมือ ผู้เชี่ยวชาญปัจจุบันบอกว่ายังไม่มี การศึกษาใดที่ระบุได้อย่างชัดเจนโดยปราศจากข้อสงสัยว่าลายนิ้วมือมนุษย์คนหนึ่งนั้นไม่เหมือนใครเลย ในโลก อีกทั้งไม่ชัดเจนว่า มันเปลี่ยนแปลงข้ามเวลาได้หรือไม่ และเมื่อกดนิ้วมือด้วยแรงกดไม่เท่ากันจะทำให้รอยนิ้วมือแตกต่างกันได้หรือไม่ เรื่องลายนิ้วมือนี้จำเป็นต้องมีการศึกษาทางสถิติอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบันเพื่อยืนยันความแม่นยำของการใช้ลายนิ้วมือเป็นหลักฐาน

อย่างไรก็ดี โลกก็ได้อาศัยลายมือเป็นหลักฐานมายาวนานจนเป็นที่ยอมรับกัน สิ่งที่ PM ต้องการชี้ให้เห็นก็คือมันมีระดับของความเชื่อมั่นทางสถิติมากน้อยเพียงใด เหตุที่ DNA ได้รับการยอมรับก็เนื่องจากการศึกษาจนสามารถกำหนดระดับความเชื่อมั่นทางสถิติได้ว่าสองสิ่งนั้นมาจากแหล่งเดียวกันหรือเหมือนกัน

ในการใช้ลายนิ้วมือเป็นหลักฐานจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญไม่ต่ำกว่าสองคนที่มีความเที่ยงธรรมเป็นผู้พิจารณา ประกอบกับการใช้ความก้าวหน้าด้านคอมพิวเตอร์ในเรื่องการพิสูจน์ลายนิ้วมือมาช่วย

PM ระบุว่าหลักฐานหลายเรื่องถูกริเริ่มใช้โดยพนักงานทางกฎหมายที่ขาดความรู้พื้นฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ และก็เชื่อกันต่อๆ มาโดยขาดการวิจัยอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้งในเรื่องความน่าเชื่อถือ (ปัจจุบันศาลสหรัฐอเมริกาได้รับการพิสูจน์จากการดมกลืนของสุนัข น้อยลงมากแล้วเนื่องจากยอมรับกันมากขึ้นในความไม่เที่ยงตรง)

หลักฐานที่ PM บอกว่ามีฐานที่ไม่มั่นคงทางวิทยาศาสตร์ก็คือรอยกัด รอยเท้า รอยยางรถยนต์ ลายมือเขียนแบบแผนรอยเลือด ฯลฯ สำหรับกระสุนปืนจากปืนกระบอกเดียวกันนั้นก็ยังมีเรื่องถกเถียงในเรื่องมาตรฐานของความเหมือนกันของลูกปืนที่ยิงออกมาจากปืนกระบอกเดียวกัน กล่าวคือรอยตำหนิบนลูกปืนตรงที่ใดลักษณะตำหนิแบบใด จำนวนความเหมือนกันของรอยตำหนิมากเท่าใด ฯลฯ จึงจะถือว่าลูกปืนถูกยิงออกมาจากปืนกระบอกเดียวกัน

ปัญหาที่ PM ระบุเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากรายงานที่สภาผู้แทนราษฎรอเมริกันได้มอบให้ National Academy of Sciences (NAS) ศึกษาในปี 2005 เพื่อตรวจสอบสถานะของหลักฐานทางนิติเวชที่ผู้ใช้กฎหมายใช้กันอยู่ทั่วประเทศ รายงานดังกล่าวเพิ่งตีพิมพ์ให้สาธารณชนรับทราบเมื่อไม่นานมานี้

รายงานฉบับนี้ระบุว่าสถานะของระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศมีความบกพร่องอย่างร้ายแรงและแนะนำให้ใช้หลักฐานจาก DNA แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากให้ความแน่นอนที่น่าเชื่อถือได้ ปัญหาในเรื่องหลักฐานทางนิติเวชสมควรได้รับการศึกษาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรระดับชาติในเรื่องนี้

รายงานฉบับนี้เตือนใจให้ประชาชนได้คิดว่าน่าจะมีคนบริสุทธิ์ติดคุกคดีอาญาเพราะใช้หลักฐานทางนิติเวช

บางอย่างที่มีได้อยู่บนพื้นฐานอันมั่นคงทางวิทยาศาสตร์ โดยไม่รู้ว่ามีหลักฐานที่ใช้นั้นมีโอกาสผิดพลาดมากน้อยเพียงใด (ในโลกนี้ไม่มีหลักฐานใดที่ให้ความแน่นอน 100 เปอร์เซ็นต์ จำเป็นต้องใช้วิจารณ์ญาณของมนุษย์ประกอบด้วยเสมอ และตัวเลขความเป็นไปได้ของผิดพลาดจะทำให้สามารถใช้วิจารณ์ญาณได้อย่างถูกต้องเที่ยงธรรมยิ่งขึ้น)

บทเรียนจากเรื่องนี้ก็คือหลายสิ่งที่เราเคยเชื่อมั่นนั้นอาจไม่ถูกต้องก็เป็นได้ และอย่าเชื่อสิ่งที่เห็นในโทรทัศน์ทั้งหมด เช่น เชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่อง CSI คือความจริงของโลก ความคล้อยตามโทรทัศน์เช่นนี้ทำให้ปัจจุบันคนลาวและคนเขมรจำนวนไม่น้อยที่ดูโทรทัศน์ไทย เชื่อว่าคนไทยมีบ้านที่ใหญ่โตหรูหรา มีสระว่ายน้ำทุกบ้าน เช่นเดียวกับที่เราเชื่อว่าฝรั่งกินอยู่และมีชีวิตหรูหราทั้งหมดเหมือนที่เราเห็นในภาพยนตร์จากฮอลลีวูด

ไม่มีใครรู้ได้ว่าความเชื่อมั่นในเรื่องความเป็นวิทยาศาสตร์ของหลักฐานของคดีอย่างผิดๆ ของผู้เกี่ยวพันในกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันในทุกประเทศทำให้เกิดความเสียหายขึ้นมากน้อยเพียงใด